

RAPPORT

Minskade utsläpp från Trafikverkets tjänsteresor

Uppdrag i regleringsbrev 2022

Trafikverket

Postadress: Röda vägen 1, 781 89 Borlänge

E-post: trafikverket@trafikverket.se
Telefon: 0771-921 921, Texttelefon: 010-123 50 00

Konfidentialitetsnivå: 1
Dokumenttitel: Rapport_minskade_utsläpp_tjänsteresor regleringsbrev
Författare: Eklöf Hanna, PLkvm
Dokumentdatum: 2023-02-16
Ärendenummer: TRV 2022/132369
Version: 1.0
Kontaktperson: Hanna Eklöf, PLkvm

Innehåll

1.	Inledning	4
1.1.	Bakgrund.....	4
2.	Om Trafikverkets möten och tjänsteresor	5
2.1.	Verksamhetens krav och behov.....	5
2.2.	Riktlinje för resor i tjänsten	5
2.3.	Tillstånd och utveckling	6
2.3.1.	Resande i kilometer.....	6
2.3.2.	Utsläpp av växthusgaser	7
2.3.3.	Antal digitala möten	8
2.3.4.	Fordon och drivmedel.....	9
3.	Trafikverkets arbetssätt för alternativ till fysiska möten.....	11
3.1.	Under pandemin.....	11
3.2.	Efter pandemin	11
4.	Mål till 2025.....	13
4.1.	Minskat resande	13
4.2.	Minskade utsläpp från personbilar	14
4.3.	Minskade utsläpp från flygresor	14

1. Inledning

Trafikverket har fått ett uppdrag i regleringsbrevet för 2022¹ om att redovisa hur vi tar tillvara de erfarenheter som pandemin innebär för minskade utsläpp från tjänsteresor. Särskild beskrivning ska göras om hur vi fortsätter utveckla arbetssätt som innebär alternativ till fysiska möten och en allt mindre miljö- och klimatpåverkan, samtidigt som verksamhetens behov, myndighetens geografiska läge och andra förutsättningar beaktas.

I samband med miljöledningsredovisningen för 2022 ska Trafikverket redovisa uppföljningsbara mål för resande för 2025 i förhållande till 2019 på ett sätt som leder till mindre miljö- och klimatpåverkan.

1.1. Bakgrund

Trafikverket har arbetat för minskade utsläpp från tjänsteresor även innan uppdraget i regleringsbrevet. I samband med beslut i uppdraget i regleringsbrevet har Trafikverket även beslutat om mål för att minska utsläppen från tjänsteresorna till 2030.

Syftet med denna rapport är att svara på Trafikverkets uppdrag om minskade utsläpp från tjänsteresor i regleringsbrevet för 2022.

¹ [Regleringsbrev 2022 Myndighet Trafikverket - Ekonomistyrningsverket \(esv.se\)](https://www.esv.se/Regleringsbrev-2022-Myndighet-Trafikverket-Ekonomistyrningsverket)

2. Om Trafikverkets möten och tjänsteresor

Trafikverket är med många anställda en av de större myndigheterna i landet. Verksamheten och dess geografiska spridning genererar tjänsteresor. Vår möteskultur och de resor som skapas av denna orsakar utsläpp av växthusgaser, annan miljö- och hälsopåverkan samt kostnader.

Coronapandemin har minskat vårt resande, framförallt med flyg och tåg men även en del med bil. Trafikverket har definierat en ny vardag som ska gälla efter Coronapandemin och som bedöms ha stor inverkan på våra tjänsteresor. I den nya vardagen är huvudprincipen att vi möts digitalt i så stor utsträckning som möjligt och där det tillför uppenbart mervärde kompletterar vi med fysiska möten. Resor som är nödvändiga för att säkerställa våra leveranser inom operativa verksamheter genomförs som vanligt.

2.1. Verksamhetens krav och behov

Utöver att Trafikverket är en stor och geografiskt spridd myndighet skiljer sig verksamheten från många andra myndigheter så till vida att vi bygger och underhåller statliga vägar och järnvägar, examinerar förarprov och bedriver färjedrift. Verksamhetens behov av resor, och främst bilresor, är därför mer varierat än myndigheter som i huvudsak har kontorsverksamhet. Behov som uppstår hos Trafikverket är exempelvis långa körsträckor med bil, framkomlighet med bil i oländig terräng, tillgång till bil i perifer geografi och på dygnets alla timmar.

Trafikverket ställer krav på de fordon som används i tjänsten. Exempel på krav är koldioxidutsläpp, trafiksäkerhet och utsläpp av luftföroreningar. Vi ställer även krav på arbetsmiljö och teknisk utrustning vilket framförallt är kopplat till Förarprov. Samtliga fordonskrav finns beskrivna i en riktlinje².

Det pågår ett ständigt arbete med att matcha marknadens utbud av fordon med Trafikverkets krav och behov. Förutom en riktlinje med krav på fordon har Trafikverket en riktlinje för alla resor i tjänsten.

2.2. Riktlinje för resor i tjänsten

Grundläggande principer i Trafikverkets riktlinjer för möten och resor i tjänsten³ är att:

- prioritera digitala mötesformer och enbart mötas fysiskt där det bedöms nödvändigt.
- sammankallande till mötet ansvarar för val av mötesform och deltagarantal
- fysiska mötet förläggs till en plats och tid som genererar minsta möjliga restid, kostnad och miljöpåverkan

² [Krav på bilar som används i tjänsten, TDOK 2020:0024](#)

³ Riktlinjer för möten TDOK 2011:277, Riktlinje för tjänsteresor TDOK 2010:222

- undvika resor till korta möten, förslagsvis under 4 timmar, och om möjligt hantera detta med alternativa mötesformer
- välja tåg före bil och flyg där det är möjligt med tanke på avstånd, tidsåtgång och kostnad
- välja tjänstebil, personalbil eller hyrbil före egen bil

I riktlinjen står också att ”Alla medarbetare ska förstå vikten av säkra och miljöanpassade transporter och genom sitt handlande bidra till att samhällets trafiksäkerhets- och miljömål uppnås.”

2.3. Tillstånd och utveckling

Antalet anställda har under åren 2017-2022 ökat med drygt 2 500 medarbetare. Tillväxtprognosen för 2023 – 2025 beräknas vara 800 medarbetare varav cirka 570 av dessa redan under 2023. Före pandemin ökade det totala resandet i ungefär samma utsträckning som ökningen av antalet anställda. Räknat per person låg antalet resta kilometer per år på ungefär samma nivå mellan 2011 och 2019.

Trafikverket har genom sitt uppdrag och sin spridda organisation behov av att möta människor och besöka platser som finns på andra ställen i landet och internationellt. Pandemin har dock visat att Trafikverket kunnat genomföra stora delar av vårt uppdrag samtidigt som vi kraftigt minskat resandet, till förmån för digitala möten.

Innan pandemin var de flesta internationella möten fysiska. Det ansågs som viktigt att träffas och digitala möten var få, men sedan kom pandemin och alla möten blev digitala. Efter pandemin sker internationella kontakter både fysiskt och digitalt och ofta också som hybridmöten. Det fungerar mycket bra, men det är av vikt att kunna träffas fysiskt för att lära känna varandra bättre och bygga ett stabilare internationellt kontaktnät.

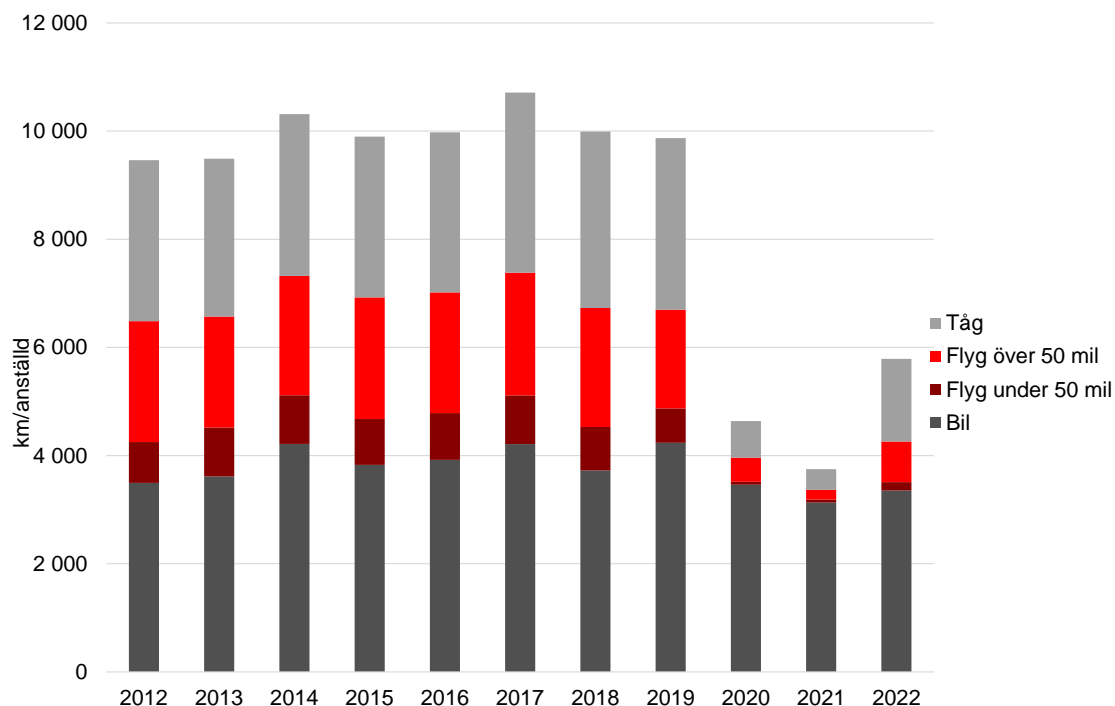
Efter pandemin ser vi också en kraftig uppgång av priserna på flygbiljetter och hotell både inom och utanför Europa och med en reducerad resebudget är det viktigt att prioritera rätt. Vi behöver också ge vår personal ökad trygghet och säkerhet i en allt oroligare värld och då är digitala möten ett bra alternativ.

2.3.1. Resande i kilometer

Resandet med bil och flyg per anställd och år var relativt konstant under 2011-2018 men under 2019 skedde ett trendbrott då flygresandet under 50 mil minskade med 21 procent och resor över 50 mil med 17 procent. Tågresandet minskade med tre procent. Anledningen är sannolikt Trafikverkets effektiviseringsuppdrag om att minska resekostnaderna, men även en ökad medvetenhet om flygresors klimatpåverkan, eftersom inrikes flygresande generellt minskat. Däremot ökade resandet med bil med 14 procent.

Under 2020 minskade resandet kraftigt, som följd av reserestriktioner under covid-19-pandemin. Antal resta kilometer per anställd minskade med 53 procent, varav 48 procent av minskningen utgjordes av tåg, 37 procent av flyg och 15 procent av bil. Under 2022 ökade

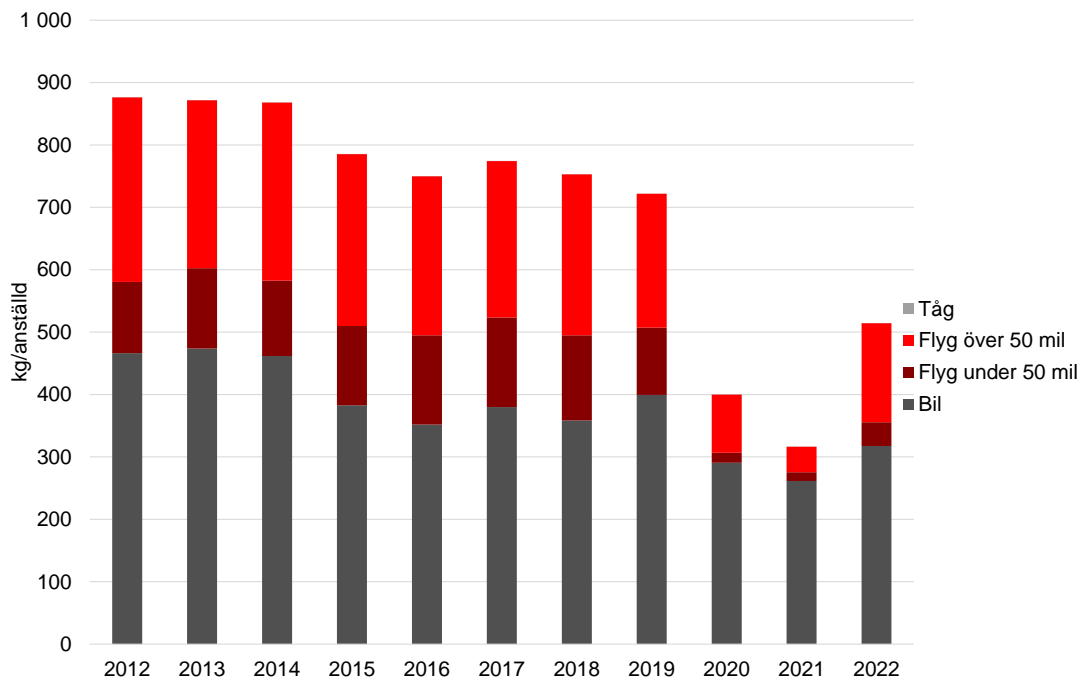
resandet jämfört med 2021 men är fortfarande betydligt lägre än innan pandemin, se Figur 1.

Figur 1: Trafikverkets tjänsteresande redovisat som antal kilometer per anställd och år

2.3.2. Utsläpp av växthusgaser

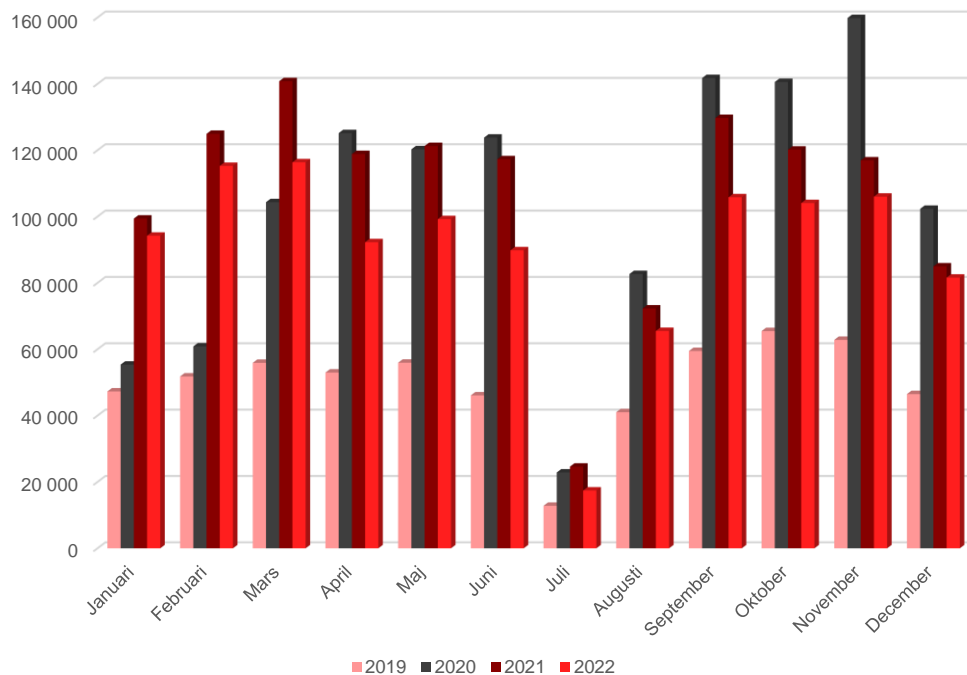
Utsläppen från det totala resandet ökade med fyra procent mellan 2018 och 2019, vilket sannolikt beror på utökad verksamhet och fler anställda. Däremot har utsläppen per anställd minskat med fem procent. Under 2020 minskade koldioxidutsläppen från Trafikverkets tjänsteresor med 45 procent totalt och 48 procent per anställd. Under 2022 ökade utsläppen med 23 procent totalt och drygt 60 procent per anställd men är fortfarande 14 procent lägre totalt och 30 procent lägre per anställd än innan pandemin. Figur 2 visar utsläpp per anställd sedan 2012.

Figur 2 Utsläpp från Trafikverkets tjänsteresor räknat som kg koldioxid per anställd och år

2.3.3. Antal digitala möten

Antalet Skypemöten som Trafikverket bjudit in till låg relativt lika mellan 2019 och 2020 under januari och februari. Efter reserestriktionerna från mars 2020 sker en markant ökning men sedan har antalet skypemöten minskat igen under 2022, se **Fel! Hittar inte referenskälla..**

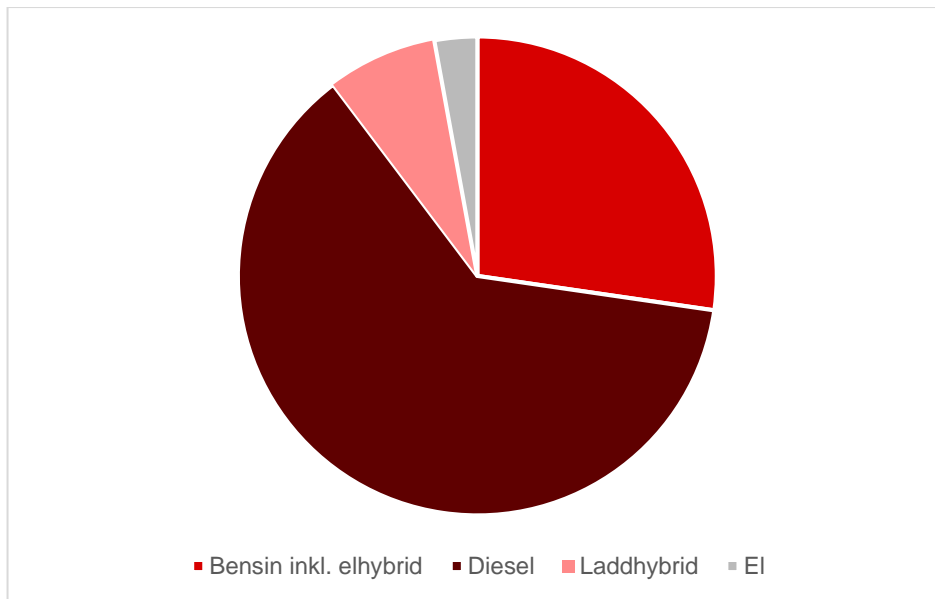

Figur 3 Jämförelse av antal Skypemöten 2019, 2020, 2021 och 2022. Jämförelsen omfattar Skypemöten som Trafikverket bjudit in till, dvs möten som annan part bjudit in till omfattas inte.

2.3.4. Fordon och drivmedel

Trafikverkets vagnpark av personbilar under 3,5 ton uppgår för närvarande till drygt 800 fordon fördelade på kategorierna förmåns-, personal- och tjänstebil (se definition av respektive kategori i avsnitt 1.5 Definitioner). Av dessa fordon är 737 tjänstebilar och cirka 60 procent av dem används inom Förarprovs verksamhet. Från 2021 övergår fordonsförsörjningsstrategin från leasing till ägande för nyanskaffade fordon. Leasingkontrakt tecknade till och med år 2020 löper avtalstiden ut. Utöver Trafikverkets egna fordon används även hyrbilar.

Fordonsflottan domineras i dagsläget av dieslbilar, se Figur 4 nedan. På senare tid har dock laddhybrider och elhybrider introducerats för att möta miljöbilskraven.

Figur 4 Sammansättning av Trafikverkets fordonsflotta 2022

Utsläppen per körd kilometer med personbil är överlag lägre för den genomsnittliga bilen som Trafikverksanställda använder i tjänsten, jämfört med den genomsnittliga fordonsparken. Mellan 2011 och 2019 har utsläppen minskat med 46 procent per körd kilometer, vilket är mer än dubbelt så mycket som den genomsnittliga personbilen i fordonsparken, där utsläppen minskat med cirka 18 procent under samma period. Detta visar tydligt effekten av fordonskrav i kombination med att det är en betydligt snabbare omsättningstakt i Trafikverkets flotta. Trafikverket är efter Polismyndigheten den myndighet som har i särklass flest fordon.

I Trafikverket var 24 procent av nyanskaffade personbilar under 2021 miljöbilar. Motsvarande andel 2020 var 8 procent. Avsaknaden av laddinfrastruktur internt, i förekommande fall krav på manuellt växlade bilar samt behov av fyrhjulsdrift är orsakerna till utfallet. Från och med 2019 har Trafikverket inte längre ett eget hyrbilsavtal utan avropar det statliga ramavtalet. Enligt förordning (2020:486) om miljö- och trafiksäkerhetskrav för myndigheters bilar⁴ är samtliga myndigheter ålagda att använda miljöbil.

Vad gäller egen bil i tjänst ställs också miljö- och trafiksäkerhetskrav. Det sker dock ingen uppföljning av efterlevnaden av dessa krav.

⁴ <https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-2020486-om-miljo--och-sfs-2020-486>

3. Trafikverkets arbetssätt för alternativ till fysiska möten

3.1. Under pandemin

Inom ramen för det interna krisledningsarbetet, med start 2020, genomfördes tidigt ett flertal aktiviteter i syfte att skapa förutsättningar för att följa Folkhälsomyndighetens råd och rekommendationer i samband med covid-19-pandemin. Delar av åtgärderna var införandet av reserestriktioner och att ytterligare stärka IT-miljön för att möta en kraftigt ökad efterfrågan på digitala möten och uppkoppling på distans. Under huvuddelen av pandemin arbetade två tredjedelar av Trafikverkets medarbetare, som hade möjlighet att utföra arbetsuppgifter på distans, från hemarbetsplats.

Ett kraftigt minskat resande resulterade i väsentligt lägre reskostnader och en betydande mindre miljö- och klimatpåverkan. Resandet kopplat till operativ verksamhet påverkades i relativt liten omfattning.

Den samlade bedömningen är att Trafikverkets verksamhet, inklusive samhällsviktiga leveranser, fungerat tillfredsställande trots ett kraftigt minskat resande. En intern enkät visar att minskat tjänsteresande bidragit till bättre förutsättningar för den enskilde att balansera arbete och fritid. Även om de flesta mötestyper fungerar bra i digitalt format kommer fysiska möten även fortsättningsvis utgöra ett viktigt komplement till digitala mötesformer.

3.2. Efter pandemin

I mars 2021 initierades ett verksamhetsövergripande arbete med att samla och utvärdera erfarenheterna från pandemin samt vilka effekter detta bedöms ha på framtida arbetssätt, åtgärder, rutiner och riktlinjer. Arbetet organiserades som ett program.

Programmet identifierade sju prioriterade fokusområden där delprojekt kring Kontorsutformning, Distansarbete, Medarbetarskap, Ledarskap, Studior och event, Digital samverkan samt Möten & resor startades. Projektens leveranser sker löpande fram till 2023-04-30 där eventuellt kvarvarande aktiviteter överlämnas att förvaltas i ordinarie linjeverksamhet. Arbetet med förbättrad förmåga att mötas digitalt sker enligt den modell REMM-projektet tagit fram och i dialog med REMM-gruppen på Trafikverket. Ett arbete med att förbättra den egna förmågan att internt hantera studioverksamhet pågår sedan 2022 med målbild att under 2023 driftsätta utökad kapacitet.

Exempel på genomförda och pågående aktiviteter kopplade till möteskultur och ytterligare förbättrad förmåga att mötas digitalt och därmed minska miljö- och klimatpåverkan är:

- Revidering av mötes- och reseriktlinjer med tydligare styrning mot digitala mötesformer.
- Förstärkning av administrativa nätverk och teknisk lösning för att underlätta för extern anslutning till vår digitala mötestjänst.

- Internt mål om halverade reskostnader jämfört med 2019 för 2022 och framåt.
- Översyn av mötesteknik och verktyg.
- Förbättrad förmåga för studioverksamhet och studioproduktion
- Pilotprojekt med konferensytor där flexiblere möblering och hybridmöteteknik.
- Kommunikation och utbildningar rörande mötesformer och mötesteknik.
- Utveckling av medarbetar- och ledarskap utifrån förändrade arbetssätt.

Under våren/sommaren 2022 har fysiska möten, och därmed andelen resor i tjänsten, ökat jämfört med pandemiåren vilket bedöms vara en konsekvens av ett uppdämt behov av att skapa och underhålla relationer. Trafikverket har också sedan 2019 anställt ett stort antal nya medarbetare. För 2022 sattes målet att halvera reskostnaderna jämfört med referensåret 2019. En summering av utfallet visar en minskning av reskostnader med 40 procent. Även om trenden andra halvåret visar en tydlig kostnadsökning har antal flygna kilometer i princip halverats jämfört med innan pandemin.

4. Mål till 2025

Trafikverket har antagit nedanstående mål till 2025 för minskad miljö- och klimatpåverkan från tjänsteresor.

	2025
Minskat resande med bil jämfört med 2019 (km/anställd)	Minst 10%
Minskat resande med flyg jämfört med 2019 (km/anställd)	Minst 30%
Andel elbilar i nybilsinköp för tjänstebilar	Minst 40%
Trafikverkets tjänstebilar	Enligt statlig förordning men med skarpare inriktning mot elektrifiering och minst 30 % körsträcka på el HVO100 i dieselbilar*
Övriga personbilsresor (hyrbil, personalbil och förmånsbil)	Enligt statlig förordning
Flyg	Inga krav utöver biodrivmedel enligt reduktionsplikt

* Där det är tekniskt, praktiskt och kostnadsmässigt genomförbart

4.1. Minskat resande

Minskat resande antas till största delen ersättas med digitala möten även om en viss andel resor med bil och flyg kan antas flytta över till tåg.

Utifrån erfarenheter från pandemin är Trafikverkets bedömning att flygresorna är enklare att behålla på en låg nivå än bilresorna. Detta visar också siffror från resandet under pandemin där flygresorna gick ner med 90 procent jämfört med 2019 medan bilresorna bara minskade med 20 procent.

Anledningen till lägre minskning av bilresorna beror på att en stor del av resandet med tjänstebil är kopplat till operativ verksamhet snarare än resor till och från möten.

Resor i tjänsten med bil skiljer sig väsentligt mellan olika segment (förmåns-, personalbil, tjänstebil, hyrbil och egen bil i tjänst). Segmenten förmåns-, personalbil och egen bil i tjänsten minskade i linje med reserestriktionerna under pandemin. Körda kilometer med

hyrbil minskade av samma orsaker, dock inte lika mycket till följd av att dessa bilar används i operativ verksamhet och har under pandemin även utgjort alternativ till andra kollektiva färdssätt som exempelvis tåg och flyg.

Störst utmaning för minskat bilresande är i segmentet tjänstebil eftersom det omfattar förarprov, anläggningsbesiktning och annan operativ verksamhet.

4.2. Minskade utsläpp från personbilar

Trafikverket köper och hyr fordon enligt krav i förordning (2020:486) om miljö- och trafiksäkerhetskrav för myndigheters bilar. Detta innebär att energieffektiva bensinbilar (elhybrider och laddhybrider) idag utgör en stor andel av nyinköpen. I perioden fram till 2025 kommer Trafikverket fortsatt följa den statliga förordningen, med särskilt fokus på elektrifiering där förhoppningen är ett skifte mot allt högre andel rena elbilar. När det gäller de kvarstående bränsle drivna fordonen bör dessa tankas i med höginblandade biodrivmedel i den grad det är tekniskt, praktiskt och kostnadsmässigt genomförbart.

Grundläggande för elektrifieringen är att de laddbara bilarna kan ladda där de står parkerade. Trafikverket har genomfört en förstudie för att identifiera och prioritera kontor och parkeringsplatser för installation av laddning till tjänstebilar. Förstudien har resulterat i ett projekt där 10 kontor pekats ut som prioriterade och förhandlingar om installation av laddning pågår med hyresvärdarna. Parallellt med de 10 kontoren pågår förhandlingar med hyresvärdar för installation av laddning på 33 av Förarprovs kontor.

4.3. Minskade utsläpp från flygresor

Biodrivmedelsinblandningen i Trafikverkets tjänsteresor med flyg sker enligt reduktionsplikt.

